

מטבעון

גיליון 41

אוגוסט 2017 | אב התשע"ז

"...זרעי קיץ
נישאים ברוח
מעירים זכרונות
מעוררים ערגונות..."

מאיר אריאל

הקיץ כמעט ונגמר, עוד רגע תחל שנה חדשה, ואנחנו מוקפים
ברגשות מעורבים- פרידות עצובות אך משמחות, התחלות
חדשות ומרגשות, ציפיות וחששות גם יחד.

עלון מידע למטיילים למדריכים ולתושבי שדה בוקר והסביבה

פעילות הביס"ש
עדכונים מהשטח
לוח תצפיות
כקשת ביום בהיר | חזי יצחק
השנה שעברה | יפתח שפר
חידת השבוע

פעילות הביס"ש

- החודשיים האחרונים היו גדושים- חודש אחד בהכנות לקייטנה היישובית, ואילו החודש השני במימושה. קייטנת "ארץ נהדרת", הסתיימה בהצלחה מרובה כמו שנאמר בהמנון הקייטנה - "המדריכים עפים, הראש בעננים כי חם בשדהבו!".
- התקיימו שני פרויקטים בשיתוף מכון דוידסון, אחד עם נוער מחוננים והשני נוער חו"ל- שבועיים של אטרקציות ופעילויות במדבר למרות החום הגדול.
- צוות המדריכים בביס"ש מתחלף-
אנו נפרדים משתי המורות החיילות- גל ליפסקר ועדי רוזנבלט שנתנו את ליבן בעבודה בביס"ש במשך שנתיים. צוות הש"ש שלנו- יפתח שפר, ליאור בר, נגה ריפין ויותם רייס-זון שתרמו שנה מחייהם לפני הגיוס הצבאי שלהם. מאחלים בהצלחה באזרחות, וגם בצה"ל למתגייסים הטריים.
- מאבק המורות חיילות השתלם לפחות לשנתיים הקרובות!
בית הספר שדה קיבל שתי מורות חיילות היישר מהבקי"ם- מיכל רבי וגיא מדם.
- החל קורס ההכשרה בניצנה לצוות החדש שכולל ארבעה ש"שינים ושתי מורות חיילות. נאחל לכולם הכשרה מהנה ובהצלחה!

עדכונים מהשטח

מד גשם: 53 מ"מ במצטבר לתקופה, המהווים 57% מהמוצק הרב שנתי לעונה כולה- 93 מ"מ.
דיווחי גבים: גבי חוה מלאים בחלקם משנה שעברה- המים עכורים ומלאים נוצות, גב זרחן התרוקן מעט משיאו השנה אך מלא דיו.
לוח התצפיות: אנו מחכים לדיווחי תצפיות מכם, תושבי ומטיילי האזור.
שלחו לנו תצפיות ל matbeon.boker@gmail.com

לוח תצפיות

מין	מיקום	כמות	שם הצופה	תאריך
חרדון צב הדור	וואדי אבו חשייב תחתון	1	זיו שרצר	25.6.17
שרף עין גדי	רכס חלוקים	1	שני ייגל	31.7.17
זאב	מצד גרפון	4	צוות ביס"ש	2.8.17
ארנבת	מצד גרפון	1	צוות ביס"ש	2.8.17
יעלים	גבי חוה	27	צוות ביס"ש	2.8.17
ורדית סיני	גבי חוה	14	צוות ביס"ש	2.8.17

כקשת ביום בהיר

פרופסור חזי יצחק

מי מאתנו לא אוהב להביט אל השמיים בשלהי מטר גשמים ולחזות בקשת בענן? תופעה אופטית שמימית זאת הינה תופעה מוכרת, ואף מהתופעות הרומנטיות יותר שיוצא לנו לראות.

תופעה פחות מוכרת אך לא פחות מעניינת נקראת "הילת שמש" (22° halo):

תמונה (1) הילה 22° מהערבה. צילום: חזי יצחק.

הילות כאלה נוצרות בעקבות התגבשות של גושי קרח באטמוספירה, שם הטמפרטורה קרה דיה והלחות מספקת. לא כל התגבשות מספיקה ליצירת תופעה זו, למעשה התגבשות זו הינה מאוד ספציפית: הקרח יוצר גבישים בצורת מנסרות משושים בעלי צורה אחידה וכיוונים שונים במרחב. כאשר קרני השמש עוברות דרך הגבישים הן נשברות, כלומר כיווןן משתנה בדומה למעבר קרן אור דרך מנסרה. צורת ההילה העגולה נוצרת בעקבות קרני האור אשר מגיעות מכל הכיוונים לאחר מעבר בגבישי הקרח.

מדוע נקראת הילה 22° בשמה? משום שגודלה הזוויתי הנצפה מכדור הארץ הוא 22° . ניתן להעריך גודל זה על ידי המרווח בין האגודל לזרת כשאר היד פשוטה כלפי מעלה. תופעה דומה מתרחשת גם מסביב לירח (תמונה 2). כמו בתופעת הקשת, כל צופה רואה את ההילה הפרטית שלו הנוצרת מאור העובר דרך גבישי קרח מסוימים.

תמונה (2): הילה 22 מסביב לירח. צולמה ב-12 לינואר 2017. מעל שמי המדרשה. צילם: חזי יצחק.

חדי העין יבחינו כי בתמונה הראשונה ההילה דומה מאוד לקשת בענן בתצורה מלאה (כזאת אפשר לראות רק מגובה רב, כאשר אין האופק קוטע אותה), אך יש בה שינוי אחד- צבעי ההילה הפוכים מצבעי הקשת בענן! הצבע האדום במרכז (פונה לכיוון השמש) בעוד שהצבע הסגול בחוץ. בדרך כלל ניתן להבחין רק בצבע האדום בצד הפנימי של ההילה.

תמונה (3): הילה 22 מואדי רם שבירדן. צילום: זיו שרצר.

האם תופעה זו נדירה? ובמיוחד בשמי הנגב שלנו?
בשביל לענות על השאלה הזאת- נצטרך לצאת, ולהרים את הראש מהרגליים כשאנחנו מטיילים!

בדרך כלל הילה כזו מסביב לשמש מופיעה מספר פעמים בשנה, כך שהסיכוי לראות את ההילות בשמי הנגב הוא יחסית קטן למי שאינו מתגורר בנגב. אף על פי כן, חדי העין יבחינו בתופעה מכל מקום בעולם, וכדי להמחיש זאת שתי התמונות (תמונה 1 ותמונה 3) צולמו באותו היום. הראשונה מהערבה שבישראל, בעוד שהשנייה צולמה בוואדי ראם שבירדן.

חזי יצחק – פרופסור לפיזיקה במחלקה לאנרגיה סולארית ופיזיקה סביבתית במכונים לחקר המדבר, אוניברסיטת בן גוריון.
בין היתר חזי מורה לפיסיקה בתיכון לחינוך סביבתי.

השנה שעברה

יפתח שפר

"מה בן-אדם צריך... שני ראשי הרים, על האחד לעמוד ועל השני להביט..." -המטבעון משתקף בעיני בדמות ציטוטו של מאיר שלו. כל גיליון הוא פסגת הר לעמוד עליה בשמחה. בסיפוק. ההזדמנויות הגלומות בגיליון הבא מתגרות בי כפסגה נוספת, אשר אין אפשרות לשפוט את גובהה.

נפלה זכות בחלקי מאין דוגמתה, והיא השנה האחרונה אותה ביליתי בעשייה יוצאת מגדר הרגיל בבית ספר שדה- שדה בוקר.

נדמה שרק אתמול שלחה לי עמית אידלן, מורה חיילת לשעבר בביס"ש והעורכת הקודמת של המטבעון, את מילות הפרידה שלה- שעתידן היה להתפרסם כאן ממש לפני כשנה. חשבתי לעצמי אז: "אילו מילים- ולחשוב שאני רק התחלתי כאן.. כנראה שזה באמת מקום מיוחד."

לא טעיתי.

בשדה בוקר למדתי עצמאות מהי- הובלתי אנשים במדבר, ילדים מפוחדים ואנשי עסקים מנופחים כאחד, עבדתי על פרויקטים מרובים וחקרתי את מרחבי הנגב במטרה לגמוע ולראות כמה שיותר כל עוד אני פה.

בשדה בוקר למדתי עבודה קשה מהי- ישבתי לילות אין ספור כשכתבתי ושכתבתי מערכי הדרכות, רכנתי מעל מפות בניסיונות נואשים לדלות את הסודות הטמונים בהן. תרגלתי אמפתיה ברמות העמוקות ביותר במאמצים להבין ולהזדהות עם נפשם של אותם אשר הדרכתי כשאמרו "אינני מסוגל".

בשדה בוקר למדתי ערכים מהם- עבדתי בצוות עם אנשים שאין כדוגמתם, ונשענתי עליהם יותר פעמים משאני יכול לספור או להיזכר. הדרכתי בגאווה על ערכי שמירת טבע, ציונות, ואהבת האדם והמדבר לכל אלו אשר בירכוני באוזן קשבת (ופעמים לא מעטות גם לאלו שלא...)

אולי יותר מכל מודה אני על כך שבשדה בוקר למדתי סקרנות מהי. "אולי זאת תהיה הזדמנות מעניינת לערוך את המטבעון?" חשב לתומו ש"ש צעיר לפני שנה. מחשבות אלו הן המחשבות המחפשות להן בית גידול בשדה בוקר. זוהי הזכות האמיתית שנפלה בחלקי.

לפני שנה, כשעמית העבירה לי את האחריות של עריכת המטבעון, לא הייתי יכול לדמיין איזה מין בן אדם אהיה כשאעמוד במקומה שנה אחר כך.

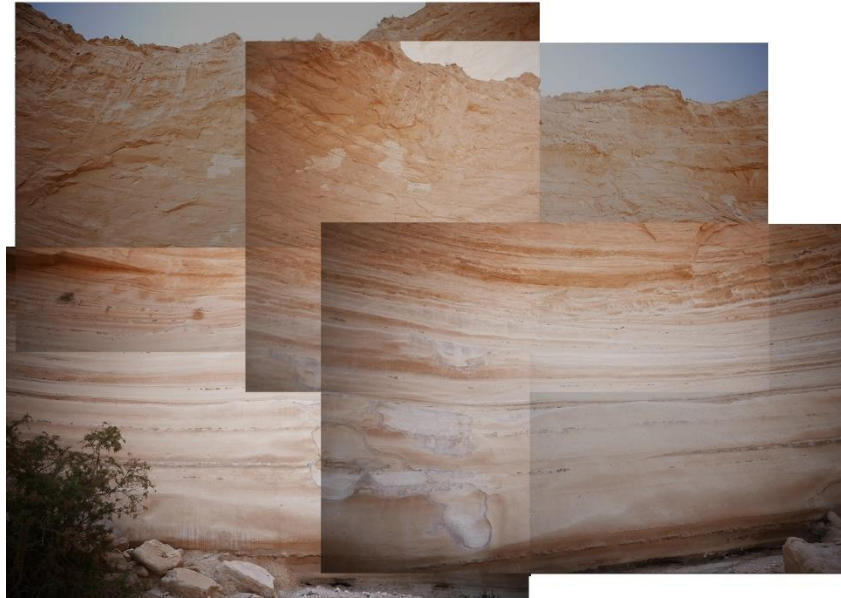
היום אני מסתכל על השנה שעברה וכמעט צוחק בקול רם! אילו רק הייתי יודע איזה מערבולת מחכה לי.. מערבולת של עבודה קשה, תסכול, אתגר, סיפוק בלתי ניתן לתיאור וסקרנות עמוקה ורחבה יותר מכל מדבר-

אין אני יכול לדמיין עצמי לא לפני שנה, ולא היום, בשום מקום אחר.

חידת השבוע

ימי הקיץ הם קשים, ולנו המטיילים, לפעמים יותר. בעת חילוץ בחודש האחרון נמצאה הפנינה הזו-

מי יודע היכן היא נמצאת?
ולמה צולמה דווקא בצורה הזו?

והתשובה לחידה של הגיליון הקודם:

בשנת 1978 אירע פיצוץ בקצא"א סמוך לנחל היימן. האסון האקולוגי הזה היה הרה גורל לכלל המערכות הביולוגיות בסביבה-בפרט לחרוב המפורסם. חידה זו נתרמה ע"י אלון גלילי, אשר הנהיג את משפחתו במבצע הצלת העץ דאז.

נותרו עוד יומיים לתמיכה בפרוייקט "במרחב המילים!"

לתמיכה בפרוייקט: <https://m.headstart.co.il/?id=22079#/main?id=22079>

תגובות, הערות, הארות, מידע לפרסום ועוד. יש להעביר לאור פולונסקי
050-9815506 matbeon.boker@gmail.com